

ПРЕПОРЪКИ КЪМ ЮНЕСКО ЗА ДИГИТАЛИЗИРАНЕ И СЪХРАНЕНИЕ НА КУЛТУРНОТО НАСЛЕДСТВО

Евгения Петкова

Нов български университет

epetkova@nbu.bg

RECOMMENDATIONS FOR UNESCO FOR DIGITALIZATION AND PRESERVATION OF CULTURAL HERITAGE

Evgenya Petkova

New Bulgarian University

ABSTRACT: The UNESCO organization, as between two phases of the world summit on the information society, is challenged to effectively involve and influence the process of transition. The paper gives guidelines on how UNESCO intends to interact on consulting and promoting level as well as monitoring body in the process of developing information and knowledge awareness among nations. The main recommendations, concerning digitizing, archiving and accessing electronic information as a mile stone to building and information society are discussed, accentuating on national importance to drive the processes on.

Най-крупното мероприятие на ЮНЕСКО в рамките на подготовката на втория (Туниски) етап на "UNESCO between two phases of the world summit on the information society" планиран за 16-18 ноември 2005 г. беше проведената в периода 17-19 май 2005 г., в Санкт Петербург (Русия) конференция с цел определяне на дългосрочните крачки и принципните решения на ЮНЕСКО в областта на изграждане на глобалното информационно общество. Конференцията в Санкт Петербург обхваща всички направления на дейност на ЮНЕСКО: култура, наука, образование, комуникации и информация, а акцентът беше поставен върху проблемите на културно разнообразие в обществото на знание. Предмет на обсъждане бяха и други ключови направления на формиране на информационното общество, на всяко от които беше посветена отделна тематична среща (секция или кръгла маса).

Конференцията се проведе в Константиновския дворец в Стрелна - морска резиденция на Президента на Руската федерация. Участие в конференцията взеха 482-ма представители от над 50 страни. Присъстваха представители на бизнеса, на граждански и международни организации, културни учреждения, научно-образователни и правителствени организации, на средствата за масова

комуникация. Бяха изнесени 117 доклада от водещи представители на междуправителствени и международни неправителствени организации и журналисти. Конференцията протече в дух на ползотворен и конструктивен диалог. Заседанията се проведоха в 11 паралелни секции:

1. Изграждане на информационно общество и общество на знанието - концепции, стратегии, програми
2. Човешкият потенциал на новото общество на знанието. Информационна култура на личността
3. Образование за обществото на знанието
4. Науката и иновациите в обществото на знание
5. Културно разнообразие в обществото на знание
6. Равен достъп до информация в публичното пространство
7. Развитие на комуникациите и свободата на словото
8. Партньорство и сътрудничество на заинтересованите страни за развитие на информационно общество
9. Създаване на благоприятна бизнес среда
10. Технологии и инфраструктура на информационното общество
11. Политика на дигитализиране и съхранение на културното и научно наследство

Представям на вашето внимание препоръките от дискусиите в секция 11 "Политика на дигитализиране и съхранение на културното и научно наследство". Вниманието беше насочено към дигитализацията, съхранението, достъпа (използването) и кооперираните действия за запазването на културното и научното наследство. По отношение на дигитализация всички участници се обединихме около тезата, че на правителствено ниво са необходими няколко стъпки, а именно: да бъдат изработени инструкции, да се осигури предоставяне на достъп до електронно съдържание и да се гарантира повсеместно прилагане на стандартите за открит достъп / open access. Необходимо условие, за да се осъществят тези стъпки е осигуряването на финансови, организационни и човешки ресурси и не на последно място материално-техническа база. За ангажираните в процеса институции е необходимо да се стимулира разработването на национални правителствени програми по отношение поемане на пълната отговорност за дигитализация на собственото културно наследство! В тази връзка съществена препоръка към правителствата е дигитализация на значимата част от националното документално наследство и осигуряването на обществен достъп до дигиталните колекции.

Следващ етап в процеса на опазване на културното наследство след дигитализацията е съхранението с оглед на съществуващите архивни

институции и тези със сходни такива. Всички бяхме единодушни, че при съхранението както на съществуваща, така и на нова информация трябва да се обръща специално внимание на застрашените колекции от аудио- визуални и дигитални документи и е необходимо да се организира съхранение с оглед достъп до документалното наследство чрез механизми от типа "повече копия, мирна глава". Задължително условие е хармонизацията с целите на ЮНЕСКО по отношение гарантиране на достъпа до знание, а основната отговорност за опазването и съхранението на собственото културно наследство е вменена на отделните нации! С оглед на постигането на тези цели е оценена нуждата от съвместяване на правните механизми, уреждащи статуквото на дигиталните обекти, включително проблемът със спешното разработване на законови мерки за съхранение на дигиталната информация. Препоръките в тази област са свързани с насърчаване създаването на система от мерки, които помагат за идентифициране на дигитални обекти и регистрирането на легални дигитални записи.

По отношение на достъп и използване, препоръките са да се осигури достъп до съществуващото документално наследство, до новото устно, аудио-визуално и писмено наследство и да се оценява качеството на културното и научно наследство като по този начин се помогне на потребителите да използват набор от дигитални документи. Правителствата трябва да се стимулират да осигуряват открит достъп до научното и културното наследство.

В подкрепа на всички законови и обществени мерки е необходимо вече публикуваните документи, съобразно законодателството за защита на интелектуалната собственост, да се представят в електронна форма, като се използват готовите и "безплатни архитектури" и всички обществено достъпни фондове.

Под отношение заемането на дигитални обекти акцент се подставя върху подкрепата за създаване на мерки и процедури за стимулиране и увеличаване на обема на дигиталната информация с подкрепата на съответните органи на националното ниво.

Препоръките, свързани с кооперираните действия са насочени към преодоляване на бариерите между отделните институции, които традиционно разделят знанието по вид и материален носител - библиотеки, архиви, музеи, хранилища и др. Необходимо е децентрализиране на архивирането, като по този начин се очаква да се преодолее естественото напрежение, което съществува между архивиращите институции. От съществено значение е да се работи за координиране на Националните програми за дигитализация, открит достъп и

съхранение на технологично и стратегическо ниво, съобразно най-добрите световни практики.

В заключение всички участници в обсъжданията в секция 11 "Политика на дигитализиране и съхранение на културното и научно наследство" се обединихме около тезата, че правителствата са пряко отговорни за процеса на дигитализиране, опазване и съхранение, и осигуряване на достъп до собственото културно наследство.

Полезни адреси:

<http://www.unesco.org>

http://confifap.cpic.ru/conf2005/eng/info/str_117.html